

УДК 004.45; 004.2

№ держреєстрації 000U0001

Національна академія наук України

Інститут

1234 м. Київ-123, офіційна адреса, 40, тел. (044) 123-45-67

ЗАТВЕРДЖУЮ

Керівник Програми академік НАН
України

ЗАТВЕРДЖУЮ

академік НАН України

І.П. Прізвище

« »

20 р.

І.П. Прізвище

« »

20 р.

ЗВІТ ЗА ПРОЕКТОМ

«Розвиток шаблону звіту для пакету *Latex* для формування звітів згідно з ДСТУ»

виконаним в рамках цільової комплексної програми
наукових досліджень НАН України

«Назва програми»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор Інституту Назва

НАН України академік НАН України

І.П Прізвище

« »

20 р.

Керівник проекту

Завідувач лабораторії

кандидат технічних наук

І.П. Прізвище

Київ – 2018

Рукопис закінчено 02.11.2018 р.

Матеріали звіту розглянуто та затверджено Вченою радою Інституту Назва,
протокол №17 від 24.11.2018 р.

Координаційна робоча група програми

СПИСОК АВТОРІВ

Керівник НДР:

Зав. відділом,

старший науковий співробітник,

доктор фізико-математичних наук _____ ПІБ

Відповідальні виконавці:

Старший науковий співробітник

кандидат технічних наук _____ ПІБ

Старший науковий співробітник

кандидат фізико-математичних наук _____ ПІБ

Виконавці:

Молодший науковий співробітник _____ ПІБ

Молодший науковий співробітник _____ ПІБ

РЕФЕРАТ

Звіт по НДР: 21 с., 10 джерел, 3 табл, 1 рис.

Latex, Шаблон, Звіт, ДСТУ

Метою проекту є розробка шаблону для звітів.

Завдання проекту – якісь завдання

Головними результатами проекту є шаблон і його застосування. Основні результати виконання проекту:

- модернізовано;
- створено;
- розроблено;
- забезпечено;
- проведено.

ЗМІСТ

	С.
ПЕРЕЛІК СКОРОЧЕНЬ, УМОВНИХ ПОЗНАК	5
ВСТУП	7
1 РОЗВИТОК КЛАСТЕРА СКІТ	8
1.1 Забезпечення надійності основних сервісів суперкомп'ютера	8
1.2 Віртуалізація вузлів діагностичного розділу грід-сайта	9
1.3 Інтеграція грід-сайта СКІТ до проекту ALICE	9
2 РОЗВИТОК АРХІТЕКТУРИ	11
2.1 Аналіз роботи суперкомп'ютерів сімейства СКІТ	11
2.1.1 Еволюція архітектури проекту СКІТ	11
2.1.2 Статистика надійності обладнання СКІТ	14
2.1.3 Статистика роботи комплексу СКІТ	16
ВИСНОВКИ	19
ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ПОСИЛАННЯ	20

ПЕРЕЛІК СКОРОЧЕНЬ, УМОВНИХ ПОЗНАК

AMD64/EM64T — 64-розрядна мікропроцесорна архітектура

Cloud computing — технологія обробки даних на базі Internet-сервісів

CPU — центральний процесор

Gbps — гігабіт за секунду

GHz — гігагерц

GPU — графічний процесор

IBM — американська корпорація, виробник обчислювальної техніки

Infiniband, Myrinet, Quadrix — високопродуктивні мережі передачі даних

Linpack — бібліотека програм для тестування комп'ютерів

Linux — UNIX- подібна операційна система

Lustre — розподілена файлова система

RAID — надлишковий масив незалежних дисків

RAM — запам'ятовуючий пристрій з довільним доступом

SLURM — менеджер ресурсів кластера

Web-портал — Web-сайт, що надає користувачам різноманітні інтерактивні сервіси

БПЗ — базове програмне забезпечення

ЕОМ — електронна обчислювальна машина

ІК НАНУ — Інститут кібернетики ім. В.М. Глушкова НАН України

ОС — операційна система

ПЗ — програмне забезпечення

СКІТ — суперкомп'ютер інформаційних технологій

СЛАР — система лінійних алгебраїчних рівнянь

МСЕ — метод скінченних елементів

суперкомп'ютер — обчислювальна система, яка має визначні характеристики продуктивності у порівнянні з комп'ютерами загального вжитку, у роботі терміни “суперкомп'ютер”, “обчислювальний кластер”, “обчислювальний комплекс” використовуються як синоніми

гібридний вузол — обчислювальний вузол, в якому для обрахунків використовуються як універсальні процесори, так і спеціалізовані акселератори

ВСТУП

Ресурсний центр УНГ на основі суперкомп'ютерного комплексу СКІТ є найбільшим обчислювальним центром в Україні, що надає науковцям НАН України можливості для виконання складних ресурсоемних науково-технічних розрахунків, і є однією з ключових складових УНГ, що забезпечує сервіси з обчислення та збереження даних для гріду в цілому. Використання ресурсів СКІТ через хмарну підсистему, грід та безпосередньо у кластері допомагає науковим інститутам отримувати нові наукові результати та створювати цілу нові технології в широкому спектрі дисциплін: від генетики до лінгвістики. Проект присвячено розвитку ресурсного центру як інтегрованої складової частини національної грід-інфраструктури.

Архітектурні рішення, створені і впроваджені в процесі розробки ресурсного центру СКІТ, використовуються при побудові інших вітчизняних та закордонних обчислювальних систем.

І так далі про актуальність і важливість.

Результати проекту впроваджено у Ресурсному центрі Українського національного гріду. Розроблене системне та прикладне програмне забезпечення доступне для широкого загалу користувачів з НАН і МОН України.

1 РОЗВИТОК КЛАСТЕРА СКІТ

Важливим фактором розвитку і популяризації грид-технологій в Україні є наявність значних обчислювальних ресурсів у грид-інфраструктурі УНГ. Зокрема цього вимагає задача інтеграції України в європейський грид-простір [1]. На сьогоднішній день комплекс СКІТ надає в УНГ найбільший обсяг як обчислювальних ресурсів, так і ресурсів збереження. Проте розвиток технологій вимагає постійного оновлення як обладнання, так і системного та прикладного програмного забезпечення.

1.1 Забезпечення надійності основних сервісів суперкомп'ютера

В 2015 році EGI підвищило вимоги до надійності сервісів грид-сайтів. Тепер показник їх доступності (відношення часу, коли сервіси сайту проходять тести без помилок, до всього часу) має бути не меншим за 95%. Тому постала задача підвищення надійності апаратної складової грид-сервісів, а також їх мобільності, тобто можливості швидкого перенесення всіх складових грид-сервісів кластера з несправного обладнання на справне.

Першим етапом цих робіт було перенесення всіх грид-серверів у віртуальні контейнери. Було створено дослідний сервер-носіє, на якому розміщувались всі віртуальні машини, необхідні для роботи ARC.

Дослідна експлуатація протягом 2014–2018 рр показала беззаперечні переваги такого рішення:

- можливість живої міграції, тобто перенесення віртуальної машини на резервний сервер-носіє без перерви у наданні сервісів.
- можливість "м'якого" оновлення проміжного ПЗ грида. Оновлення відбувається не у робочій віртуальній машині, а у її копії. Коли оновлення готове, одна машина вимикається, а інша вмикається. А при появі якихось проблем з новим ПЗ, попередні версії сервісів відновлюються за декілька секунд.
- відсутність жорсткої прив'язки до обладнання дозволила полегшити проведення

планового та непланового технічного обслуговування серверів, і відповідно, підвищити надійність.

У 2016 році було проведено роботи з віртуалізації обчислювальних вузлів з черг моніторингу і діагностики.

Крім того, були оновлені ключові елементи інфраструктури – кондиціонери та системи безперебійного живлення, що дозволить і надалі підтримувати високі стандарти надійності грід-сервісів.

1.2 Віртуалізація вузлів діагностичного розділу грід-сайта

До діагностичного розділу кластера грід-сайта входять вузли та черги, що виконують задачі систем моніторингу гріда. Ці задачі є придатними до віртуалізації, оскільки не потребують значних об'ємів пам'яті та процесорних ресурсів. Це зумовлюють два фактори:

1. підвищені вимоги до надійності цих вузлів, оскільки результати тестів на цих вузлах визначають оцінки кластера в цілому;
2. мінімальне обчислювальне навантаження при проходженні теста.

Було проведено аналіз технологій віртуалізації та виконано перенесення обчислювальних вузлів черги моніторингу у віртуальні контейнери. І таким чином зроблено внесок у вирішення задач підвищення енергоефективності обчислювального комплексу та підвищення його надійності.

1.3 Інтеграція грід-сайта СКІТ до проекту ALICE

Проект ALICE є одним з основних проектів Великого адронного коллайдера. Задачі обробки даних експеримента розподіляються по обчислювальним кластерам за допомогою грід-технологій та спеціалізованих віртуальних машин VOBX.

У роботі виконано роботи з узгодження системного ПЗ кластера СКІТ з потребами проекту ALICE, виконано встановлення та налагодження віртуального

контейнера з сервісами VOBOX, отримання необхідних сертифікатів.

Крім того, проведено тестування роботи кластера з потоком реальних задач ALICE 1.1.

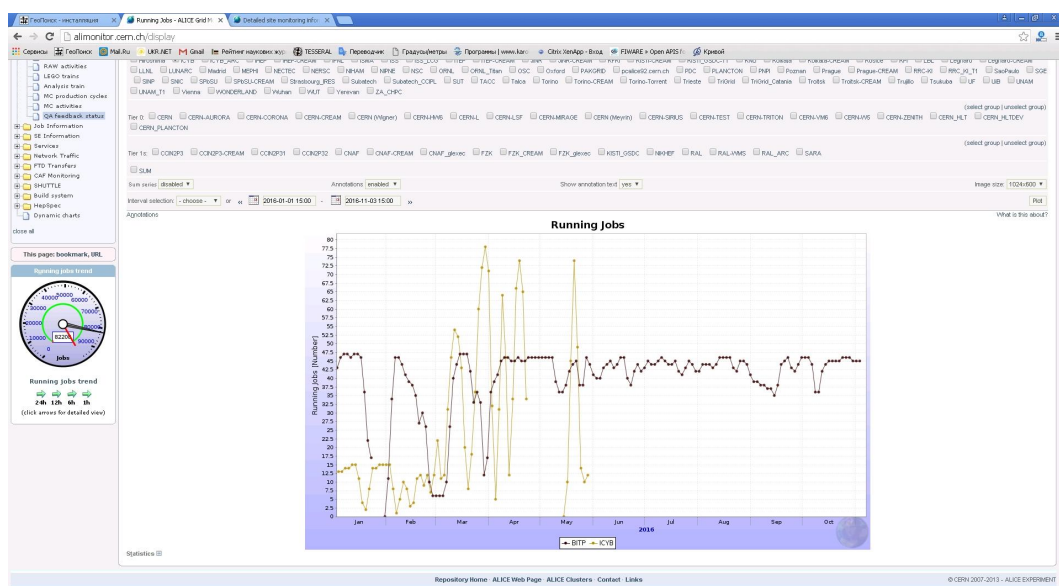

Рисунок 1.1 — Моніторинг проекту ALICE

2 РОЗВИТОК АРХІТЕКТУРИ

2.1 Аналіз роботи суперкомп'ютерів сімейства СКІТ

Обчислювальні кластери сімейства СКІТ є несерійними дослідними системами, які були побудовані на найкращій технологічній основі свого часу, та втілили оригінальні вітчизняні розробки в області системного програмного забезпечення та бібліотек обчислювальної математики.

У даній роботі ми провели ретроспективний аналіз розвитку архітектури СКІТ та впорядкували статистичні дані користування кластерами.

Аналіз статистики роботи користувачів проводиться у багатьох великих суперкомп'ютерних центрах [2, 3]. Так, у роботі [2] проведено подібний аналіз для Суперкомп'ютера Кракен Оакріджської лабораторії, США. Попри різницю у кількості ядер і географічне розташування. Ці дві системи мають схожу структуру обчислювальних задач за областями науки, та параметри розподілу обчислювальних задач.

2.1.1 Еволюція архітектури проекту СКІТ

Архітектура кластерів сімейства СКІТ пройшла п'ять основних етапів, показаних в табл. 2.1.

Таблиця 2.1 — Продуктивність кластерів сімейства СКІТ

Рік	Назва	Кількість ядер	Linpack, ТФлопс
2003	СКІТ-0	4	0.02
2004	СКІТ-1	48	0.19
2005	СКІТ-2	64	0.28
2007	СКІТ-3	725	5.3
2012	СКІТ-4	448	18

Перший дослідний зразок обчислювального кластера СКІТ-0 було створено у

2003 - 2004 роках. Основні ідеї проекту описано у роботах авторів [4]. Кластер мав 4 вузли на AMD Duron 800, інтерконект 100Мб Fast Ethernet, сховище даних мало об'єм 160 ГБ на основі масиву RAID-1.

Оригінальною особливістю цього кластера, яка відрізняла його від класичної архітектури Beowulf, був бездисковий принцип завантаження, коли всі вузли є клонами, завантаженими з одного образу операційної системи. Це дозволило полегшити адміністрування та швидко і синхронно вносити зміни у системне та прикладне програмне забезпечення. На цьому кластері було відпрацьовано таке архітектурне рішення як спільне дискове сховище для домашніх тек користувачів, що одночасно монтувалось на всі вузли кластера. Ці рішення залишились у наступних проектах майже без змін. СКІТ-0 не мав спеціалізованої системи керування, системи черг. MPI задачі запускались з візуальним контролем зайнятості вузлів. На цьому кластері було вирішено низку важливих задач моделювання зміни клімату, фільтрації ґрунтів та розрахунку міцності конструкцій. У 2004-2006 рр. майже одночасно було створено два принципово різних кластера: СКІТ-1 та СКІТ-2, основні ідеї створення описані авторами у статтях [5, 6, 7].

СКІТ-1 (13 позиція у 1-й редакції рейтингу Top50 суперкомп'ютерів СНД [8] від 07.12.2004) мав 24 вузли на процесорах Intel Xeon з 32-бітною архітектурою i386, інтерконект Infiniband SDR. СКІТ-2 мав 32 вузли з інноваційними процесорами Intel Itanium-2 з 64-бітною архітектурою ia64. Встановлений інтерконект Dophinics SCI мав нижчу латентність і вищу швидкодію у порівнянні з Infiniband, але мав проблеми з надійністю. Кластери мали власні керівні сервери і спільну систему збереження даних об'ємом 480ГБ на основі контролерів MegaRAID типу RAID6.

Для керування ресурсами кластерів була розроблена оригінальна система керування MVS, яка формувала чергу обчислювальних задач, надавала зручний діалоговий інтерфейс користувача та засоби задання пріоритетів задач, в системі був денний і нічний режим роботи. У денному режимі кластер ставив на обрахунок тільки короткі задачі, а великі багатодобові задачі починали обрахунок вночі. Таким чином звільнялись ресурси для швидкої обробки коротких задач у робочий час.

Кластер СКІТ-2 (8 позиція у 2-й редакції рейтингу Top50 суперкомп'ютерів СНД від 05.04.2005) мав передову технологію IPMI-1.1, яка дозволяла керувати живленням вузлів та контролювати стан обладнання. Ця система згодом з'явилась і стала основною на платформах Intel x64.

В 2007-2008 рр було створено кластер СКІТ-3 (5 позиція у 6-й редакції рейтингу

Тор50 суперкомп'ютерів СНД від 11.04.2007), концепція якого описана авторами у статті [9]. Кластер мав 125 вузлів та 725 процесорних ядер. В основу кластера лягли новітні на той момент 64-бітні процесори 2-ядерний Intel Xeon 5160 3.0 ГГц та 4-ядерний Xeon E5345 2.33 ГГц з архітектурою x64. Мережею передачі даних став Infiniband DDR, зі швидкодією 20 Гб/с.

Важливим кроком був перехід на паралельну файлову систему Lustre при побудові системи збереження даних. Ця файлова система має у складі набір вузлів збереження, які підтримують одночасну паралельну роботу з вузлами кластера, що дозволило досягнути швидкодії дискової системи понад 1ГБ/с у паралельних обчислювальних задачах, а об'єм збільшити до 33 ТБ (табл. 2.2).

Таблиця 2.2 — Об'єм сховища на основі паралельної файлової системи Lustre

Рік	Об'єм, ТБ
2006	0.16
2007	0.6
2008	5.3
2009	17
2010	33
2012	80
2015	120
2016	170
2017	120

В якості системи керування обчислювальними ресурсами було обрано менеджер ресурсів SLURM, який надавав гнучкість у контролі за потоком задач та обчислювальними вузлами та простоту конфігурації.

У 2013 році було створено кластер СКІТ-4 [7,8]. Кластер має 28 вузлів та 448 процесорних ядер. Визначною зміною в архітектурі стало використання гібридних обчислювальних вузлів, в яких крім процесорів Intel Xeon E5-2600 2.6 ГГц з архітектурою x64 використовувались графічні прискорювачі NVidia Tesla M2075.

Графічні прискорювачі дозволяють частину обчислювального алгоритму виконувати на власних спеціалізованих процесорах, яких є значна кількість на одній платі (448 для M2075, 1344 на одному вузлі). У реальній роботі прискорювачі показали себе неоднозначно. З одного боку в спеціально перероблених для цього алгоритмах досягалась висока продуктивність. З іншого боку, більшість програмних пакетів, які використовуються користувачами СКІТ не мають GPU версій, а ті, що підтримують,

мають реалізацію лише деякої підмножини алгоритмів пакету.

Кластер СКІТ-5 має стати наступною системою в сімействі, архітектура його наразі розробляється і досліджуються різні перспективні рішення. Це перехід на SSD накопичувачі у системі збереження даних, дослідження постійних запам'ятовувальних пристроїв на технології NVMe, дослідження прискорювачів Intel XeonPhi, перехід від RAID масивів до файлових систем нового покоління, таких як ZFS тощо.

2.1.2 Статистика надійності обладнання СКІТ

Апаратна архітектура суперкомп'ютерів зазвичай добре висвітлена у анонсах чергових модернізацій. Однак майже не публікується даних щодо надійності обладнання протягом тривалого часу. Насамперед це пов'язано з високим темпом модернізації американських та європейських обчислювальних систем.

За десять років на основі журналу ремонтів СКІТ накопичилась певна статистика щодо обладнання. Звичайно, дане обладнання вже давно застаріло і воно не може бути орієнтиром при створенні нового кластера, але дає деяке уявлення, як веде себе кластер протягом часу.

Вузли кластерів СКІТ побудовані на кількох типах платформ:

- Tyan S5370;
- Supermicro TWIN X8DTT-F;
- Supermicro GPU Nvidia Tesla M2050;
- HP Proiant SL250 Gen 8 з GPU Nvidia Tesla M2075;
- HP Proliant SL230 Gen 8.

За нашою статистикою, надійність платформ є у прямій відповідності до класу виробника. Найгірше себе показали платформи Tyan, на яких одразу виникли проблеми і за 9 років вийшло з ладу 10%. До Supermicro суттєвих зауважень немає, втрати за 8 років склали 5%. Найкраще себе показав виробник класу A., Hewlett Packard, у якого за 4 роки обійшлося без втрат.

За обладнанням вузлів, основні проблеми є з материнськими платами, платами ІРМІ, та пам'яттю. Найбільш надійними виявились процесори Intel Xeon різних серій, обійшлося без втрат.

Використання десктопних материнських плат в серверах та обчислювальних

вузлах. У 2012-2013 роки ми проводили дослідження можливості використання десктопних компонентів у вузлах та серверах, оскільки вони є набагато дешевшими за серверні. Було створено кілька вузлів з материнськими платами на Intel Core i5, з прискорювачами Radeon 9660, блоками живлення на 700 Вт. Їх робота показала, що така концепція не виправдана, оскільки більшість обладнання не витримала роботу в режимі 24/7 * 365 і вийшла з ладу протягом року.

Жорсткі диски у сховищі даних на базі ОС Lustre. Диски у більшості своїй мають обмежений термін служби. Ми використовували наступні серії:

- Hitachi Deskstar 500 ГБ;
- WD 2 ТБ;
- Seagate 3ТБ;
- Hitachi Deskstar NAS 6ТБ.

Hitachi 500 показали себе з найкращої сторони, за 8 років експлуатації вийшло з ладу лише близько 5% дисків, інші морально застаріли і були виведені з основної конфігурації, але продовжують працювати на менш відповідальних ділянках.

WD були енергоощадливої десктопної лінійки, Seagate теж недорогої десктопної серії, і їх термін служби склав 3 роки, скільки прописано в гарантії, після чого 80% їх вийшло з ладу.

Щодо Hitachi Hitach Deskstar 6 ТБ поки є лише пів року статистики, ніяких проблем не виявлено.

Виходячи з наведеного, необхідним є постійне підтримання резерву у 2-5 дисків кожного типу, що використовуються у системі збереження.

Надійність комутаторів мережі Ethernet та контролерів мережі Infiniband в цілому відповідає тому, що це технології на передньому краї науки. З 17 комутаторів на 10 років вийшло з ладу 2 і приблизно 3% мережевих контролерів у вузлах.

У якості Ethernet обладнання використовувались керовані комутатори HP ProCurve та DLink різних серій. Комутатори високого класу HP ProCurve показали себе з найкращої сторони, а все інше виходило з ладу чи починало мати дефекти роботи після 3-5 років експлуатації.

Джерела безперебійного живлення. Використовувались APC Smart UPS різних серій. Ці блоки безперебійного живлення виявились в цілому надійними, з 20 блоків за 10 років вийшов з ладу лише один, якщо не враховувати вихід з ладу батарей. Батареї є слабким місцем і працюють в середньому лише 5 років, після чого потребують заміни.

2.1.3 Статистика роботи комплексу СКІТ

Для забезпечення ефективного функціонування кластерного комплексу СКІТ та його пристосування до потреб користувачів, надзвичайно важливо проводити збір та аналіз статистики роботи кластера. Завдяки цій важливій інформації можливо визначити структуру обчислювальних задач, встановити, якому прикладному програмному забезпеченню необхідно найбільше приділяти увагу, коригувати різноманітні параметри черги задач, створювати нові глобальні профілі запуску задач у порталі кластерних обчислень. Також дуже актуальним є контроль за використанням кластерних ресурсів окремими користувачами або організаціями.

При обробці даних від менеджера ресурсів кластеру можливо отримати наступні статистичні показники використання кластера за даний певний період:

- Кількість задач, які були запущені на виконання. Цей показник показує активність використання кластера користувачами в кількісному вираженні.
- Структура задач за статусом завершення як в абсолютних, так і відносних величинах. Дозволяє визначити, яка частка задач серед поставлених у чергу виконана успішно.
- Середня тривалість однієї задачі. Визначає характер використання кластера: екстенсивно чи інтенсивно.
- Сумарне завантаження кластеру в процесоро-хвилинах, визначається як сума часу виконання кожної задачі, помноженої на кількість зайнятих нею процесорів.

Окремо необхідно розраховувати статистичні дані як по кластеру в цілому, так і в розрізі користувачів та організації, при цьому додатково обраховуються наступні параметри:

- Частка задач окремого користувача чи організації у загальній кількості задач за період, дозволяє визначити його активність по запуску задач у порівнянні з іншими користувачами.
- Частка завантаження кластера користувачем у сумарному завантаженні кластеру, дозволяє відстежити основних споживачів кластерних ресурсів СКІТ.

Загалом, за період 2005-2016 рр кластери СКІТ надали 11,8 млн процесоро-годин обчислювальних ресурсів, виконавши більше 70 тис. задач користувачів. Зведена статистика за роками наведена у табл. 2.3.

Найбільше обчислювальних ресурсів кластери надавали у докризові 2009-2010, надалі кількість процесоро-годин зменшувалась, що спричинене економічними факторами, насамперед обмеженням фінансування витрат на електроенергію.

Середня річна кількість активних користувачів складає 50 чоловік. Зведену статистику за типами обчислювальних задач охарактеризуємо наступним чином:

1. Квантово-хімічні розрахунки, близько 100 тис процесоро-годин на рік: дослідження активних центрів біологічних молекул, пошук нових ліків.
2. Молекулярна динаміка, близько 100 тис процесоро-годин на рік: дослідження органічних молекул із складною тривимірною структурою: білків, ДНК, тощо.
3. Алгебра і теорія чисел, близько 10 тис процесоро-годин на рік: чисельні експерименти для доведення теорем, підтвердження гіпотез.
4. Обробка результатів експерименту ALICE на LHC, 10 тис процесоро-годин на рік.
5. Розрахункові задачі гідродинаміки, 25 тис процесоро-годин на рік.

За період в десять років в такій динамічній області як обчислювальні системи змінилось багато трендів: з'явилися і занепали грід-технології, з'явилися і потужно заявили про себе хмарні системи. Однак суперкомп'ютери залишаються основним інструментом вирішення складних науково-технічних задач. Суперкомп'ютерний комплекс СКІТ є найбільшим обчислювальним центром України, орієнтованим на вирішення широкого кола наукових задач. Доступ до нього здійснюється як через веб-інтерфейс на офіційному сайті [10], так і традиційним SSH. Спеціалісти Інституту

Таблиця 2.3 — Робота кластерів СКІТ за 2006-2015 роки

Рік	Кількість задач	Процесоро-години, тис	Середній час виконання, хв
2006	1050	2,3	34
2007	12017	207,8	27
2008	11043	107,2	142
2009	11475	2440,7	479
2010	17251	2870,1	310
2011	16334	2340,2	300
2012	12784	1845,3	320
2013	9678	877,8	373
2014	7107	1039,2	1049
2015	1548	47,7	425
Всього	71169	11778,2	

кібернетики проводять дослідження в області архітектури високопродуктивних обчислювальних систем, проводять розробку засобів їх керування та діагностики.

ВИСНОВКИ

За результатами виконання проекту можна зробити наступні висновки.

1. Результат.
2. Результат.

ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ПОСИЛАННЯ

1. A. Malenko. It-infrastructure as a basis of innovative development of science and industry / A. Malenko, A. Golovynskyi, V. Cherepynets // Proceedings of the Computer Science and Information Technologies Conference, September 23-27, 2013, Yerevan, Armenia. — 2013. — С. 371–372.
2. Haihang You. Comprehensive workload analysis and modeling of a petascale supercomputer / Haihang You, Hao Zhang // 6th International Workshop, JSSPP, Shanghai, China. Revised Selected Papers. — 2012. — Т. 1. — С. 253–271.
3. Development of scit supercomputers family created at the v. m. glushkov institute of cybernetics, nas of ukraine, in 2002–2017 / Golovynskyi A., Sergienko I., Tulchinskyi V. et al. // Cybernetics and Systems Analysis. — 2017. — Р. 1–5.
4. Коваль В.М. Суперкомпьютерный проект Института кибернетики НАН Украины / Коваль В.М., Рябчун С.Г., Якуба А.А. // Тези VI міжнародної науково-технічної конференції "Інтелектуальні і багатопроцесорні системи ІБС-2005". — 2005.
5. Koval V.N. Cluster management processes organization and handling / Koval V.N., Savyak V.V., Yakuba A.A. // Праці міжнародної конференції KDS-2005. — Т. 1. — Varna, Bulgaria, 2005. — С. 112–118.
6. Scit – ukrainian supercomputer project / Koval V.N., Savyak V.V., Sergienko I.V., Yakuba A.A. // Праці міжнародної конференції KDS-2005. — Varna, Bulgaria, 2005.
7. Коваль В.М. Кластерный суперкомпьютерный комплекс - организация работы пользователя / Коваль В.М., Якуба А.А. // Тези VI міжнародної науково-технічної конференції "Інтелектуальні і багатопроцесорні системи ІБС-2005". — Геленджик, Росія, 2005.
8. Top 50. — портал [Електронний ресурс], дата звертання: 1.11.2018. — 2017. — Режим доступу: <http://supercomputers.ru/>.
9. Рябчун С.Г. Перспективы развития суперкомпьютеров кластерной архитектуры в Украине / Рябчун С.Г., Головинский А.Л. // Праці конференції "50 років

інституту кібернетики імені В.М. Глушкова НАН України”. — 2008. — С. 236–241.

10. Кластерний комплекс СКІТ. — портал [Електронний ресурс], дата звертання: 1.11.2018. — 2017. — Режим доступу: <http://icybcluster.org.ua>.